Keresés névre, szóra: CTRL+F

Az absztraktokban előadóra, címre böngészője segítségével kereshet rá. Ez a funkció legegyszerűbbem a Ctrl+F billentyűk egyidejű lenyomásával érhető el, vagy a szerkesztés menüpont, keresés (ezen a lapon) almenüpontjára való kattintással.

A pszichoterápiás klinikai képzőhelyek képzési filozófiája

Plenáris nyitóülés
Péntek 10:15 – 11:30 A terem

Az ülés résztvevői: Harmatta János (Tündérhegy), Koltai Mária (Pécsi képzőhely), Simon Lajos (SE Klinika)

Vitavezető: Szőnyi Gábor

A pszichoterapeuta képzés 1992-ben bevezetett új rendszerének három pillére közül kettőt, a propedeutikai és a klinikai fázist a klinikai képzőhelyek biztosítanak. A kilencvenes évekbeli 5-8 klinikai képzőhely közül ma csupán három aktív: a tündérhegyi, a Semmelweis egyetemi és a pécsi képzőhely. A két budapesti képzőhely Debrecenben illetve Szegeden is indít kisebb-nagyobb rendszerességgel képzéseket.
Egyes klinikai képzőhelyek tevékenysége 1987-ig nyúlik vissza. Az 1984-ben bevezetett pszichoterapeuta képesítést a szakma közmegállapodással vizsgához kötötte (ami szakképesítéseknél kívánalom), s ehhez indultak 1987-től klinikai képzési programok is. Ezt váltotta fel a propedeutikai-klinikai-módszerspecifikus fázisból álló, közös minimumkövetelményeket tartalmazó modell, amire a pszichoterapeuta szakvizsga támaszkodik.
Most első alkalommal ülnek egy asztalhoz a klinikai képzőhelyek vezető képviselői azért, hogy a képzésük hátterét adó elgondolásaikat, filozófiájukat, tapasztalataikat ütköztessék egymással. Szólnak arról, hogy hol mit tartanak a klinikai képzés legfontosabb gyakorlati céljainak; hol mi kap kiemelt hangsúlyt a képzésben, mik a képzési hely sajátosságait; mi az, ami esetleg hiányzik – amit hallgatók esetleg hiányolnak?

Az ülés tervezett szerkezete: a résztvevők egyenként 15-20 percben ismertetik a képzésük fő elgondolását és menetét. Utána a vitavezetővel járják körül az elhangzottak kapcsán felmerülő és további kérdéseket – egymást is kérdezve, vitatva.

A vitában olyan kérdésekre is kitérünk, mint: Hogyan kapcsolódik a klinikai képzés a módszerspecifikus képzésekhez? Mi hiányzik a hallgatók általános pszichoterápiás képzéséből? Mit visznek leginkább magukkal a hallgatók a képzésből terápiás gyakorlatukba?
Milyen a belső vizsgáztatás hatékonysága, minősége? Hogyan látják a vitázók a pszichoterapeuta vizsgáztatás eredményességét?

Tündérhegyi pszichoterápiás képzés

Rendszeres képzésként 1987-ben indult. Ettől kezdve minden évben indított egyéves propedeutikai és kétéves klinikai évfolyamokat, amelyhez bármelyik módszerspecifikus képzés csatlakozhatott. A tantervek összehangolása igazodott a képzés felépítéséhez. Az évek alatt a képzés tematikája fokozatosan változott és csiszolódott. Hamarosan kiderült, hogy a klinikai alapokon kívül szükség van a pszichodinamikai ismeretek jelentős bővítésére és a terápiás fókusz kidolgozására. Ezek az elemek számos módszer alkalmazásában jelentenek segítséget, és sajátélménnyel kiegészítve önálló módszerként is megállják a helyüket.
A képzés rendelkezik a SE akkreditációjával, és 2004 óta a Európai Pszichoterápiás Társaság akkreditációjával (EAPTI) is, mely a kapcsolt módszerspecifikus képzésekkel együtt lehetővé teszi a végzők számára az európai pszichoterápiás bizonyítvány megszerzését is. Képzéseket indítottunk Szlovákiában, Romániában, Debrecenben és Szegeden is. Célunk a világos, érthető felépítésű, klinikai megalapozottságú képzés, amely szakvizsgára készít fel. A képzés helyileg párhuzamosan folyik az MPT székhelyén és az OORI Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás-rehabilitációs Osztályán (Tündérhegy).
Hosszú évek alatt folyamatosan változtatva, fejlesztve alakult ki a képzés jelenlegi tartalma. Folyamatosan gondot okoz, és fokozott figyelmet igényel a propedeutikába belépők előzetes ismereteinek heterogenitása. Probléma a képzési követelményeknek megfelelő interjúk és esetek számának feltalálása és biztosítása. Ennek megfelelően igyekszünk klinikai gyakorlóhelyeket bevonni a képzésbe. A vidéki blokkosított képzések csak

egy bizonyos minimum létszám felett indíthatók, az alatt a képzés nagyon belterjessé válik. Mivel a képzésünk mindegyik módszerspecifikus képzéshez kapcsolódik, számos tapasztalatunk van ezekről a kapcsolódásokról. Ezek többségében igen pozitívak. Rájöttünk, hogy az esetkezelést is bele kell vonni a képzési menetbe.
Harmatta János

Pécsi pszichoterápiás képzés

1987-ben kezdődött el Pécsett a szervezett pszichoterapeuta képzés. 1990-ben vizsgázott a 15 fős első csoport a fővárosból leutazó vizsgabizottság előtt. (Később ezt a vizsgát meg kellett ismételni, amikor a pszichoterapeuta cím szakvizsga rangjára emelkedett.). „ Történelmi helyzet" volt ez, hiszen az első, azóta is fennmaradó egyetlen vidéki képzés indult el.
Az egymással szakmai és személyes szempontból is gyakran vetélkedő kiképző stáb a hazai pszichoterápia-történetben is páratlan példamutatással fogott össze tudásuk, értékeik átadása, a következő pszichoterapeuta generáció tanítása céljából.
A pszichiátriai rezidens- és a klinikai szakpszichológus képzés megszervezése, az egyetemi integráció óta a pszichoterapeuta képzés klinikai fázisa működik, immár a Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika szakmai irányításával.
Felidézem a történetet, a sok tanulsággal bíró két évtizedes folyamatot, ismertetem a kis létszámú, „kamara-jellegű" képzés rendszerét és működési jellegzetességeit. Ez utóbbi egyben a pécsi képzőhely egyik fő erőssége, hiszen személyes, egyénre szabott kapcsolat működik a képzendők és a kiképzők között.
A képzésben a szakvizsga követelményeit, valamint az átfogó pszichoterápiás tudás, szemlélet és készségek fejlesztését tartjuk szem előtt. A módszerspecifikus választékból a rövid-dinamikus pszichoterápia, a családterápia és a hipnózis bír erős szakmai képviselettel, de az igényekhez igazodva biztosítani tudjuk a gazdag színképből az egyéb pszichoterápiás módszerek tanulásának lehetőségeit is.
Megnyugtató, hogy nem vagyunk riválisai a nagy fővárosi kiképző centrumoknak, de „nagy túlélők" lehetünk ebben a mostanra igen nehézzé vált szakmai közegben, s képviselhetjük a tudásbeli igényesség, emberi hitelesség, személyes részvállalás együttes követelményeit.
Koltai Mária

Semmelweis Egyetem pszichoterápiás képzés

A Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika pszichoterapeuta képzései minden év szeptemberében indulnak és a Magyar Viselkedéstanulmányi és Kognitív Terápiás Egyesülettel (VIKOTE) közösen kerülnek lebonyolításra. A modulokból felépülő komplex képzés – ami teljes körűen felkészít a pszichoterápiás szakvizsgára – minden hónapban két teljes napi elfoglaltságot jelent. Az elsődleges viselkedés- és kognitív terápiás módszer mellett alapszintű személyközpontú pszichoterápiából és autogén tréningből áll. A propedeutikai fázis (orvos-beteg kapcsolat, pszichoterápiás kommunikáció, pszichopatológiai ismeretek) *két* szemeszterét követően kerül sor a négy szemeszter klinikai fázisra és ebben a második képzési szakaszban a hallgatók választhatóan megismerkednek a családterápia, a hipnózis, a rövid dinamikus terápia, valamint a dialektikus viselkedésterápia alapjaival és választhatnak asszertív tréning képzést is. A záróvizsga előtti félév szupervíziós szakasz. Ebben a félévben kerül sor a pszichoanalitikus terápiák elméleti tárgyalására, előadások formájában. A klinikai képzés során kiemelt jelentőséget kap a betegvezetés, a pszichopatológiai ismeretek gyakorlati alkalmazása, a pszichoterápiás kommunikáció elsajátítása és a kognitív viselkedésterápia elmélete és gyakorlata. A szükséges hospitálási gyakorlatot a hallgatók számára a Klinika Pszichoterápiás Osztálya biztosítja és ez 3 hónapos pszichoterápiás rezsimben működő osztályos gyakorlatot jelent. A Klinika Pszichoterápiás osztályán jelentős a csoportos terápiás forma (zárt kiscsoport, nagycsoport) az egyéni pszichoterápia mellett. A hallgatók (pszichoterápiás rezidensek) rendszeresen vesznek részt hetente csoportos és egyéni szupervíziós foglalkozásokon.
Simon Lajos

Kiki a csoportban – egy pszichodráma játék

Mérei Zsuzsa, Vikár András és Xantus János filmje.
Rendezte: Xantus János, producer: Garami Gábor, Budapest, Cinema-Film, 2010.
Támogatók: MMK, OKM.

Filmvetítés
Péntek 18.15 – 19.05 A terem

A film szereplői:
A pszichodráma csoport vezetői: Mérei Zsuzsa, Vikár András.
A pszichodráma csoport tagjai:
Dombai Bori, Hoffmann Éva, Hollósvölgyi Zsuzsa, Hubai Péter, Jankó Dániel, Kárpáti Judit, Kristína Košičiarová, Mertz Gábor, Mészáros-Komáromy Eszter, Pásztor Sándor, Rétvári Zsófia, Tóth Vándor Zoltán

„Az érvek csatája" A képzésektől lesz jó terapeuta a terapeuta (?)

Záró plenáris ülés - Viadal
Szombat 17:15 – 19:00 A terem

Az állítás melletti érveket összegyűjti és képviseli: Ajkay Klára és Kurimay Tamás
Az állítással szembeni érveket összegyűjti és képviseli: Vértes Gabriella és Szőnyi Gábor

A viadalt vezeti: Túry Ferenc

A vitázó csapatok a kérdés mellett illetve ellen lépnek elő érveikkel. Indításkor csapatonként 10-15 percet kapnak arra, hogy felvezessék legfontosabb érveiket. Ezután a viadal vezetőjének moderálása mellett reagálnak egymás érveire, körülbelül 20 percben.
Ezután a hallgatóság is bekapcsolódik. A hozzászólóktól elvárt, hogy vagy egyik, vagy másik álláspont mellett vállalják az érvelést, s előre jelezzék, melyik oldal mentén szólnak hozzá.
Az ülés végén a viadalvezető ad újabb 5-5 percet a vitázóknak lezáró érvelésre, majd eredményt hirdet.

A vitázó csapatok taktikai megfontolásból nem hozzák absztrakt formájában nyilvánosságra érvelésük fő tételeit és menetét.

Ajkay Klára, Erős Ilona, Perczel Forintos Dóra, Vad Gyöngyi, Vértes Gabriella, Moderátor: Kiss Tibor Cece

Most megfogtál! – Az érintés szerepe és felfogásmódja különböző pszichoterápiás módszerekben

Kerekasztal beszélgetés
Péntek 16:30 – 18:00 A terem

Spitz, Harlow és Bowlby munkássága óta tudjuk, hogy az érintés elengedhetetlen az egészséges emberi fejlődéshez. A kerekasztal-beszélgetésen azt szeretnénk körüljárni, hogy milyen szerepe van az érintésnek a különböző pszichoterápiás megközelítésekben, ill. hogy e módszerek miként gondolkodnak az érintésről. Érintés alatt bármilyen fizikai kontaktust értünk, mely létrejön a pszichoterapeuta és a kliens vagy páciens között a pszichoterápia kontextusában. A témát terjedelme miatt leszűkítjük a felnőtt kliensekkel történő érintéses kapcsolatra.
Az érintésnek nagy jelentősége van az emberi fejlődésben, alapját képezi a biztonságos kötődésnek, része a mindennapi kommunikációnak, hozzájárul a fiziológiai és pszichológiai szabályozás fejlődéséhez és fenntartásához, valamint – terápiás keretek közt – a terápiás szövetség kialakulásához.
Kutatási adatok szerint (Zur 2009) az érintés növeli az empátia, szimpátia, biztonság, nyugalom és komfort érzését, valamint növeli a kliens azon érzését, hogy látja, hallja, megérti, elismeri őt a terapeuta. Mindezeken keresztül a kapcsolat és bizalom érzését is erősíti, ami a terápiás szövetség erősödését eredményezi, ez pedig az egyik legbiztosabb előrejelzője a terápia eredményességének.

Fontos ugyanakkor figyelembe venni, hogy nagyfokú kulturális és szubkulturális, szocializációs és egyéni élettapasztalatból fakadó különbözőség figyelhető meg az érintés igénye, elfogadása, hatása tekintetében.
Kerekasztalunk résztvevői betekintést nyújtanak a pszichoanalízis, csoportanalízis, pszichodráma, Gestalt terápia, kognitív viselkedésterápia, hipnózis, pszichoanalitikusan orientált pszichoterápia, valamint a mozgás- és táncterápia világába – az érintés területére fókuszálva.
Olyan kérdésekre keressük a választ, hogy

- a módszer technikájában, technika-elméletében hogyan jelenik meg az érintés? Milyen formáit használja a módszer tudatosan, reflektáltan? Reflektálatlanul?
- Mikor javasolt, mikor ellenjavallt az érintés?
- Milyen haszonnal jár? Mik a veszélyei?
- Milyen etikai kérdések merülnek fel?
- Mit mutatnak a kutatások? Vannak-e erre vonatkozó vizsgálatok?

Egy szélsőséges nézőpont szerint minden fizikai érintkezés elkerülendő, mert véleménye szerint „a lejtőn nem lehet megállni", és a határátlépések, határsértések sorozata odáig vezet, hogy szexuális kapcsolatot létesít a terapeuta a kliensével. Azonban az érintésnek számos formája létezik, melyek közül az etikailag elfogadhatatlan szexuális, agresszív, ill. büntető szándékú érintés csak kis hányadot jelentenek. Érdekelnék Önt a további részletek? Várjuk Önt a kerekasztal beszélgetésen!

Alpár Zsuzsa, Somogyi Erzsébet, Szitó Imre, Szvatkó Anna,
Moderátor: H. Pozsár Beáta

„A segítség hálójában." A gyerek, a felnőtt és a szervezet – kerekasztal beszélgetés a nevelési tanácsadás, az iskolapszichológia, a gyerekpszichiátria és a gyerekpszichoterápia képviselőivel

Kerekasztal
Péntek 14:30 – 16:00 A terem

A kerekasztal bevezetőjében a nevelési tanácsadás, az iskolapszichológia, a gyerekpszichiátria és a gyerekpszichoterápia képviselői felvázolják a különböző területek jelenlegi, magyarországi helyzetét, aktuális kérdéseit, hangsúlyos témáit. A beszélgetés során a közös pont, a gyerek megközelítésének sajátosságára, különböző útjaira és az „útkereszteződésekre", a találkozási pontokra fókuszálunk. Olyan kérdéseket járunk körül a résztvevők tapasztalata segítségével, mint:
- Hogyan tudnak egymással kapcsolatba kerülni a különböző rendszerek az intézmények és az egyes személyek síkján?
- Mitől termelődnek újra a konfliktusok, és mivel tudjuk az „ismétlési kényszert" megszakítani?
- Hogyan tud párbeszédet folytatni egymással a négy terület, ha premisszáik különbözőek, és kiépíthető-e egy hálózat a gyerek köré?
Az együttgondolkodásban a jelenlévők aktív részvételére számítunk!

Ui…Felajánljuk mindezt a gyerekek javára!

Árkovits Amaryl, Császár Noémi, Hansjürgens Anna Mária, Lőrincz Zsuzsa
Moderátor: Valkó Lili

Esetbemutatás megvitatással – különböző módszerek összevetése

Esetbemutatás vitával
Szombat 9:00 – 10:30 C terem

A pszichoterápián belül a különböző irányzatok más-más módon viszonyulnak a kliens problémájához, különböznek a használt technikákban, a kiemelt fókuszban, miközben maga a terápiás cél akár hasonló is lehet. Arra keressük a választ, hogy a különböző irányzatok képviselői hasonlítanak vagy inkább különböznek emberképükben, munkamódjukban, vagy abban ahogyan egy problémához „hozzányúlnak"?
Az együttgondolkodás lehetőségét egy konkrét eset bemutatásával teremtjük meg, elemezve, hogy a különböző módszerekben képzett terapeuták hogyan dolgoznak, hogyan gondolkodnak munkájuk során.

Kiindulásként Hansjürgens Anna Mária, analitikusan orientált terapeuta mutat be részletesen egy általa felvett első interjút. Már maga a bemutatott anyag sem mentes az irányzati hatástól, hiszen a beszélgetés strukturálatlan, a tudattalan és kapcsolati elemekre koncentrál, a terapeuta keresi az áttétel és viszontáttétel jeleit, és már a beszélgetés folyamán vizsgálja saját érzéseit. Ennek tudatában, az ismertetett adatok alapján a négy meghívott szakember kifejti, hogy hogyan látja ugyanazt az esetet, mit tart fontosnak, milyen úton indulna el. Kiderül, hogy milyen tágabb perspektívába helyezné a problémát és milyen intervenciókat tervezne az első találkozás után egy család- és DREAM terapeuta, egy hipnoterapeuta és egy pszichoanalitikusan orientált terapeuta. Az álláspontok ütköztetése, a konszenzusok keresése kapcsán a résztvevők aktív bekapcsolódására is számítunk, mind az eset értelmezésében, mind a módszerek közötti összehasonlítást illetően.

Bagdy Emőke, Barcy Magdolna, Unoka Zsolt
Moderátorok: Albert-Lőrincz Enikő, Túry Ferenc

A pszichoterápiás szakképzés megalapozása

Kerekasztal
Szombat 13.30-15.00 B terem

A kerekasztal részvevői a pszichoterápiás képzés előkészítéséről, megalapozásának módozatairól beszélgetnek. Azt elemzik, hogy az eltelt közel húsz év alatt, amióta a szakegyesületek és az egyetemek közösen kialakították a jelenlegi pszichoterapeuta képzési rendszert, milyen tapasztalatok gyűltek össze, és a megváltozott körülmények — a pszichoterápiás tevékenységek visszaszorulása — hogyan hat ki a képzési követelményekre. Központi kérdés, hogy a pszichoterápiás részeket is tartalmazó szakirányú- és szakképzések — egészségpszichológiai, tanácsadói, orvosi, mentálhigiénés, klinikai szakpszichológus képzés — hogyan látják a maguk feladatát ebben a folyamatban, milyen előtartalmakkal, a későbbiekben hasznosítható kompetenciákkal járulnak hozzá a pszichoterapeuta képzés megalapozásához.
Keressük, hogy milyen viszony alakult ki és milyen érintkezések, átfedések, ütközések, ismétlések, eltérések vannak a korábbi képzési szakaszok és a célirányos pszichoterápiás szakképzés között. Látni szeretnénk, hogy a különböző pszichoterápiás előtartalmak hogyan épülnek egymásra az egyetemi képzési struktúrák — alap- (bachelor), mester-, doktori képzés — szintjein, illetve más posztgraduális szakirányú- és szakképzésekben.
A résztvevőktől azt várjuk, hogy bemutassák a saját területük oktatási tapasztalatait, feltárják a megoldásra váró kérdéseket, vázolják és előrevetítsék a további együttműködések feltételeit és lehetőségeit.
Megvitatásra az alábbi témákat ajánljuk:

- Mikor kell megkezdeni a pszichoterápiás tevékenységre való felkészítést: az egyetemi alapképzésben, a mesterképzésben, vagy esetleg a szakegyesületek posztgraduális képzési szintjén?
- Milyen szakprofilú képzés alkalmas és érdemes a pszichoterápia oktatására: a pszichológusi, a klinikai szakpszichológusi, a pszichiáter, a tanácsadói, a szociális munkás, a mentálhigiénés képzés, egyebek?
- Milyen lehetőségeket hagyott a bolognai rendszer a szakmai személyiség kapcsolatkezelési jártasságának kicsiszolásához?
- Hol és milyen alapelemeket tanítanak a pszichoterápiából és a pszichoterápiás szemléletből, milyen speciális kompetenciákat szeretnének megalapozni, illetve kialakítani, mire használható a képzésükben megszerzett szakmai tudás?
- Hogyan viszonyulnak egymás tanítási koncepciójához az egyetemek / szakegyesületek?

A felvetett problémák mentén számítunk a hallgatóság véleményére.

Bagdy Emőke, Orosz Katalin, Süle Ferenc
Moderátor: Bartha Dávid Péter

Spiritualitás, vallás és pszichoterápia — a transzperszonális és spirituális pszichológia, a jungi analízis, és a valláspszichológia képviselőivel

Kerekasztal beszélgetés
Péntek 12:00 – 13.30 A terem

A KSH 2001-es felmérése szerint a magyar lakosság 74%-a vallásos, illetve érdeklődik a vallás, spiritualitás iránt. Népszerű könyvek és folyóiratok garmadája kínálja a vallásos és a spirituális bölcsességeket és szinte minden villamosmegállóban találhatunk már intenzív megvilágosodás tréningeket kínáló gurukat, nem is

beszélve arról a rengeteg „spirituális képzésről” melyet az Interneten böngészve talál az érdeklődő. Ez a spirituális forradalom akarva akaratlanul beférkőzik a segítő szakemberek rendelőibe is. Ennek ellenére a képzésekben ritkán kerül konkrétan említésre a vallás, a spiritualitás kérdése. Nemzetközi és hazai tapasztalat, hogy a gyakorló szakemberek sokszor tanácstalannak és eszköztelennek érzik magukat, amikor ezek a kérdések felmerülnek. A téma hiánya a képzésekben annak ellenére fennáll, hogy sok pszichológiai irányzat évtizedek óta behatóan foglakozik a kérdéssel és elméleti, tapasztalati bázisa hozzáférhető. Ezen irányzatok hazai képviselőinek megszólaltatásával keressük a válaszokat olyan kérdésekre, hogy „mi a spiritualitás?”, „hogyan integrálható a pszichoterápiás munkába?” és hogy „hol és milyen szemléletben lehet a témában itthon képződni?”.

Bajza Yvonne, Burszki Adrienn

„És küldenek, hogy vándorolj, bár buknál végre holtan”

Szekció előadás
Péntek 12.30 – 13:30 D terem

Előadásunk témája a stigmatizáció és a destigmatizáció.
Elsőként beszélünk a stigma, azaz bélyeg szimbolikájáról.
Ezután Pilinszky János egyik versével kívánjuk szemléletesebbé tenni a stigma fogalmát, kialakulását, a stigmatizált útját.
Ezt követően két kliens példájával illusztráljuk a stigma, a kívülről jövő és az ennek kapcsán kialakuló önstigmatizáció elleni küzdelmet, amiben alapvető a páciens és a terapeuta kapcsolata. Többek között ez az, amit a páciens a terapeutától kaphat.
Az egyik kliens azon kényszergondolatai miatti kétségbeesésében keresett meg, hogy megöli a kislányát. Már nevelőanyja stigmatizálta: „Egy gyerek nem ideges, hanem hülye”.
A szimbólumterápia folyamán egyre magasabb szintre jutott. Egyik képét idézem: „A fény felé haladok végig a rétről fel a hegyre. Közben a kezdetben nagy fák egyre kisebbek lesznek. Felfelé egyre több a nap. Felmászok és elérem a csúcsot. Mikor felérek a hegy tetejére, sziklás a talaj, kicsi a fennsík. Lent, az erdőben mély árnyékot látok, ahogy lenézek. Jó visszanézni a csúcsról.”
Ettől kezdve nem mondta, hogy ő „nem normális, elmebeteg”.
Mindkét esetet részletesen az előadás során tárgyaljuk.
A terapeuta akár a többség, külső hatások ellenében is megőrzi és táplálja a kialakult magot, hogy a kliens értékes, „normális” ember. A mag kihajt, és a növény, a személyiség nőni kezd. (Utalunk Rogers növekedési potenciál fogalmára.) A stigmatizáció erejét és értelmét veszti. Ezt nevezzük destigmatizációnak.
Ez a mentalitás sugárzott át a tündérhegyi képzésből, az osztály légköréből is.

Barát Katalin, Prém Andrea, Fürtös Zsuzsanna Zsófia, Gallusné Szabó Edit, Komlósi Piroska, Kovács Miklós, Lakatos Csilla, Lukács Rita, Muhi Mária
Moderátor: Balogh Klára

Az elszórt, elvetett mag, Tanár-tanítvány-gyakorlat

A Magyar Családterápiás Egyesület kerekasztal beszélgetése
Kerekasztal
Szombat 13:30 - 15.00 A terem

A kerekasztal résztvevői, kiképzők és tanítványok, arról beszélgetnek, mi kell ahhoz, hogy az átadott tudás, mint mag megfakadjon, kihajtson, szárba szökkenjen, virágozzon, és további magvakat hullajtson maga körül a földbe.

- Mi a szerepe ebben a kiképző tudásának, tanítási módszerének, motiváltságának stb. Annak, hogy milyen magot szór, vet el.
- Mi történik a tanítványban az átadott ismeretekkel, mire használja, azaz milyen talajra hull a mag.
- Hogyan befolyásolja a tanár-diák képzés alatti és későbbi kapcsolata az átadott ismeretek további sorsát. Törődik-e a kertész az elvetett maggal, mennyi törődést igényel a fiatal hajtás.
- Mennyiben befolyásolja a tágabb-szűkebb szakmai, társadalmi környezet a tudás gyakorlattá válását. Kedveznek-e az éghajlati és földrajzi viszonyok az adott növény elterjedésének, terjesztésének.

- Hogyan lesz a tanár-diák kapcsolatból kollégiális kapcsolat. Tud-e egymás mellett, közelében növekedni, tovább fejlődni, erdővé-mezővé, virágágyássá válni az adott növény.
- Böszörményi-Nagy Iván elmélete szerint, kialakul-e az adás-kapás egyensúlya a tanár és a diák között.

Bárkán György

Kisebbségi helyzetben lévő családok zavarainak megoldása pszichoterápiával

Szekció előadás
Péntek 14:30 – 16:00 D terem

A szerző kisebbségi helyzetben lévő családok ill. családtagok (zsidó származású személyek, holokausztot ill. világháborút túlélők, svábok) problémáival való szociálpszichológiai kutatás ill. családterápiás foglalkozás tapasztalatait foglalja össze. A személyek és családok helyzetének, pszichoszociális státuszának és élethelyzetük struktúrájának jellemzése után bemutatja a szocializációs folyamat és az értékrend kisebbségi helyzettől is determinált sajátosságait, az ezek talaján létrejött zavarokat, s az ebből fakadó szimptómákat. Az előadás a holokauszt túlélőkkel és háborús lelki sérültekkel foglalkozó KÚT pszichoterápiás szakrendelésen, ill. a Psychotest Lélektani Laboratórium rendelésén jelentkező kliensek terápiás anyagán alapszik. A alkalmazott komplex-humanista családterápia a Jung-i analitikus lélektan, a Rogers-i személyközpontú és a Maslow-i humanista pszichológia elvei és módszerei alapján ötvöződött. A terápiás folyamat lefolyásának, jellemzőinek és hatásmechanizmusának elemzése után két esettanulmány részletes bemutatásával szemléltetjük a módszert és az eredményeket. Az első példa hosszmetszeti képet rajzol fel egy háromgenerációs család zavarainak társadalmi átöröklési folyamatáról, a másik pedig szinkron metszetben mutatja be egy négytagú családdal való foglalkozás tapasztalatait, amelynek során a kölcsönhatások rendszerének átépítésével értük el a kívánt hatást.

Bense Ildikó

Harc és/vagy szövetség a párkapcsolatban
Beszámoló és demonstráció egy módszerről, egy női résztvevőkkel folyó csoportról – itt most nem csak nőknek

Műhely
Péntek 14:30 – 16:00 C terem

2009 tavaszán indult, és jelenleg is tart, ez a kísérleti csoport, - előzetes válogatás után - öt résztvevővel.
A csoport életre hívását, egy, a „férfiak felszabadításáról" íródott, könyv ihlette, ami szigorúan férfiaknak tartott előadások anyagából készült. Úgy találtam, a felvetett gondolatokat érdemes nőkkel is megosztani.
A létrehozott női csoport célja az volt, hogy ebből az új nézőpontból tudjunk rátekinteni kapcsolatainkra, a velünk"szembenálló" partnerre. Közösen gondoljuk át, hogy az oly gyakori pár-bajok eredhetnek abból, hogy nem könnyű érteni nőként a férfiak nehézségeit, küzdelmeit, abban a világban, amit - közmegegyezés szerint - férfi-uralom, férfi-értékek, férfi-dominancia jellemez. Az unalomig ismert „nő-felszabadítás" is azt sugallja, folytonos csatatér a családi élet, a párkapcsolatunk. Átérezve a másik fél nehézségeit, a működését meghatározó kényszerpályákat, és tudatosítva a mindkettőnket befolyásoló társadalmi-, kulturális örökséget, másfajta együttműködési stratégia kimunkálásán dolgozhatunk.
A változtatás a saját viszonyulásunk, hiedelmeink, értékrendünk, Férfi-képünk és Nő-képünk tudatosításán keresztül történhet.
A témacentrikus csoportban a közös munka a könyv feldolgozásával indult, majd imaginációval, strukturált gyakorlatokkal, mese-elemzésekkel haladunk a személyes rétegek felé.
Megtapasztaltuk a homogén csoport („női kör") felszabadító, biztonságot adó hatását, és az erre való komoly igényt. A folyamat során a változó nézőpont, és a belső képekkel való szembesülés hatása érezhető, ahogy kapcsolataikban csökken a sértettség, és növekszik a belső szabadság.
A csoportvezetésben csoportanalitikus és szimbólum terápiás képzettségemre, sok éves, terápiás közösségben végzett munkám tapasztalataira, jungiánus tanulmányaimra támaszkodom.
A műhelymunka során ismertetni és demonstrálni szeretném (imagináció és encounter gyakorlat segítségével) az újfajta módszert, a kurzuson folyó munkát.

Borbándi János

Test, lélek és harcművészet – Az aikido mozgásrendszerének pszichoanalitikus szempontú értelmezése

Szekció előadás
Péntek 12:00 – 13:30 C terem

Az aikido tradicionális alapokra épülő modern japán harcművészet. Európai értelemben véve nem sport vagy művészi önkifejezés. Célja nem az ellenfél legyőzése, hanem a harmónia megtapasztalása. Olyan szellemi út, amely az aikido technikák mozgásos gyakorlásán keresztül vezet a belső tökéletesedéshez.
Előadásomban arra törekszem, hogy a pszichoanalízis - nyugati gondolkodáson alapuló - elméleti ismeretein és tapasztalatain keresztül értelmezzem ezt a gyökereiben és szemléletében is a távol-keleti kultúrához tartozó harcművészetet. Úgy gondolom, akár a tárgykapcsolat elméletek agresszióval kapcsolatos gondolatait, akár az átmeneti tér fogalmát, akár a szelfelméleteket hívjuk segítségül, olyan fogódzókra lelünk, amelyek segítségével sokat megérthetünk az aikidot gyakorló ember tudatos és tudattalan belső élményeiből.
Az előadásnak nem célja az aikido filozófiai hátterével foglalkozni, kizárólag mozgásrendszerének jellemzőit mutatja be és elemzi pszichoanalitikus szempontból. Megkísérlem megérteni, hogy az aikido gyakorlása során használt technikák, a mozgások célja, iránya, ritmusa, a megjelenő energiák speciális értelmezése, a tér kezelése milyen hatással lehetnek a gyakorló személyiségének változásra. Ehhez a kísérlethez eszközül a pszichoanalitikus elméleteket, „tolmácsként" pedig a mozgásterápiás tapasztalatot használom. Mindebben Freud, Winnicott, Stern, Fónagy munkái lesznek segítségemre.

Erdélyi Ildikó, Pintér Virág, Wagner Panni

Közös játék – közös álom
Azonos nemű testvérek viszonyának vizsgálata álmokon keresztül

Szekció előadás
Péntek 12:00 – 13:30 B terem

Előadásunkban azonos nemű testvérkapcsolatokon keresztül vizsgáljuk a testvérviszonyt, különös tekintettel a gyermekkori játékokra, és a fantáziamunkára. Módszertani és egyben tartalmi kérdés is, hogy a testvérek álmainak elbeszélése mennyiben járul hozzá a gyermekkori emlékek felidézéséhez, s hogy az emlékek felidézése hogyan segíti elő a munkát az álmokkal.
A vizsgálati módszertan: fél-strukturált interjú külön-külön a pár tagjaival, Közös Rorschach Vizsgálat és közös álom-interjú. A vizsgálati adatok elemzése a pszichodinamikai szempontokat érvényesítő tartalomelemzéssel készült.
Elsősorban 4 lánytestvérpárral készült vizsgálati anyagra támaszkodunk, de összehasonlításként 4 fiútestvérpárral készült dokumentumsort is felhasználunk.
Eredmények:
1) A testvérviszony vizsgálata a felsorolt módszerekkel nyert adatok alapján az idősebb testvér dominanciáját mutatta ki a nemi különbségektől függetlenül. A lánytestvérpárok viszonyában a komplementer-, a fiúknál a rivalizáló elemek domináltak.
2) A közös álom-interjú módszertani kísérlet. Az álom-interjú a testvérek saját álmainak elmondását és a kapcsolódó közös asszociációkat tartalmazza. Az álom-interjú folyamán tárulnak fel a gyermekkori közös játékok, amelyek a lánytestvérpárok esetében nagyrészt akcióba tett fantázia-játékok. Fiútestvérpároknál az erőösszemérés kap hangsúlyt.
3) A közös álom-interjú alapján kiderül, hogy a testvérek értik egymás álmait, s hogy az álmok elbeszélése feltámasztja a közös gyermekkort. Könnyen átjárhatók számukra egymás álmai.
Összefoglalás: az álom-interjú módszertanilag eredményesnek tekinthető, az álom elbeszélése utat nyitott a gyermekkor felé, a felidézett emlékek hozzásegítettek az álommal történő munkához. A közös gyermekkor a valóság és fantáziavilág közötti átjárást hívta elő.

Fadgyas Ildikó, Hosszú Éva, Ormay István
Moderátor: Komlósi Piroska

Különböző képzéseiből ki honnan mit vitt tovább, mit tanult, mit használ a gyakorlatban?

Kerekasztal
Péntek 16:30 – 18:00 C terem

Az idei konferencia főtémájának két oldalát egyesíti a tervezett kerekasztal-beszélgetés, amelyben abból indulunk ki, hogy mit kapunk a képzésektől és ezekből mit adunk tovább a gyakorlatban. Olyan kérdéseket járunk körbe, hogy hogyan lehet integrálni a különböző módszerek technikáit és szemléletmódját vagy, hogy mitől függ, hogy mikor melyik tanult eszközrendszerhez nyúlunk. Mi alapján választjuk a második, harmadik, negyedik vagy akár ötödik módszerünket, mi miatt érdemes ennyi területen otthon lenni? A kerekasztal résztvevői maguk is több módszerben képződtek, és saját tapasztalatuk alapján mutatják be, hogy hogyan lehet ötvözni a különböző forrásokat, kamatoztatva az előnyöket és megvizsgálva a hátrányokat. Igyekszünk rávilágítani, hogy mikor lehet egy adott szettingben egy másik módszer ismereteit, technikáit felhasználni, s hogyan lehet eredményesen váltani a különböző módszerek között. Vajon mitől függ, hogy amikor több lehetőség is rendelkezésre áll, milyen módszert választunk: a probléma indikációjától, a megrendelő igényeitől, személyétől, a terápia kereteitől?
A beszélgetés során a pszichoterápia különböző területeire nyerhetünk betekintést.
Fadgyas Ildikó pszichodrámában, hipnózisban, integratív pszichoterápiában, kognitív és viselkedésterápiában jártas; Hosszú Éva családterápiában, csoportanalízisban, relaxációs és szimbólumterápiában képződött; Ormay István belgyógyász, infektológus, pszichiáter, aktív analitikus, kognitív és viselkedésterapeuta; Szamosi Éva gyermekterápiában, hipnózisban, integratív pszichoterápiában, pszichodrámában, személyközpontú terápiában képződött.
A tapasztalatok megosztásában a hallgatóság bekapcsolódására is számítunk.

Fadgyas Ildikó, Perczel Forintos Dóra, Pintér Gábor, Terenyi Zoltán,
Moderátor: Bokor László

A csoportos sajátélmény hasznosítása a módszerspecifikus képzésben Kerekasztal beszélgetés a csoport-sajátélményt (is) szerepeltető szakegyesületek képviselőivel

Kerekasztal
Szombat 9:00 - 10:30 A terem

A módszerspecifikus képzésekhez hozzátartozik a sajátélmény. Ennek módszere, formája rendszerint megegyezik azzal, amilyet a képzésben lévő alkalmazni fog terapeutaként. A csoportformával dolgozó módszerek, mint például a pszichodráma és csoportanalízis, a képzés során csoportos sajátélményt nyújtanak. De vannak egyéni formával dolgozó módszerek, amelyek a képzésben csoportformát ajánlanak, például integratív, személyközpontú, kognitív-viselkedés terápiák.
Ugyanakkor a csoportformával dolgozó módszerek egyike sem ajánl egyéni formát a képzés sajátélmény fázisában.
Fontos kérdések:

Hogyan bánnak a módszerspecifikus képzőhelyek sajátélmény kínálatukkal a csoportforma területén.

Vajon mit kap és mit ad tovább a terapeuta a képzések sajátélmény formai eleméből a terápiás munkába?

Ajánlanak-e a csoport szettingen alapuló módszerek egyéni sajátélményt, illetve elfogadják-e, vagy beszámítják-e a képzésbe?

Ajánlanak-e az egyéni szettingre építő módszerek csoportos formában történő sajátélményt?

Az álláspontok illesztésére és ütköztetésére, a szempontok továbbgondolására törekszik a kerekasztal.

Felházi Anett, Pinterics János

Pedagógusoknak nyújtott agresszió-kezelési tréningek tapasztalatai, célok és a hatékonyság tükrében

Szekció előadás
Szombat 15:30 – 17:00 D terem

Néhány éve a VI. kerület szociális szempontból a második legveszélyeztetettebb kerületté vált. A családok többségére jellemző a munkanélküliség, rossz pszichoszociális helyzet, az iskolai képzettség alacsony szintje, járulékosan maladaptív megküzdési mechanizmusok: alkoholizmus, a feszültségszabályozás általános deficitjei. Kevés önbizalom, legtöbbször erős szorongás vagy fokozott agresszivitás, alacsony teljesítménymotiváció: ilyen mintázattal hátrányos körülmények között élő tanulóknál találkozhatunk leggyakrabban.
Legtöbb gyerek problémái hátterében kaotikus, konfliktussal teli vagy érzéketlen, elhanyagoló szülői hátteret találunk. Az állandósult „miliő-konfliktusban" nevelkedve nem képesek a koncentrált tanulmányi munkára, lelki energiájukat elvonják belső és külső konfliktusaik. Sok gyereknél személyiségfejlődési problémák miatt alakul ki magatartászavar, hiperaktivitás vagy az érzelmek és viselkedés szabályozásának nehézsége és kudarca (dührohamok, irányíthatatlanság, érzelmi labilitás).
A nagyszámú problémás gyerek iskolai nevelése nagy terhet jelent a pedagógusoknak. Az agresszió és a konfliktusos helyzetek kezelése mindennapos gonddá vált. A nevelési tanácsadó pszichológusai kerületi szinten nyújthatnak segítséget nekik agresszió-kezelési tréningek szervezésével és vezetésével.
Az „agresszió a mindennapokban – készségfejlesztő tréning pedagógusoknak" tanfolyamaink *fő célkitűzése* arra helyezte a hangsúlyt, hogy a résztvevők megismerkedjenek az agresszió és erőszak okaival, megnyilvánulásainak formai sajátosságaival, kezelési lehetőségeivel. Kiemelkedő *készségfejlesztési célként* szerepelt a konstruktív konfliktuskezelési technikák elterjesztése. A tréning keretében elsajátított feszültségcsökkentő és önismereti technikák elsajátításával kiegészítve a pedagógusok képesek lehetnek konfliktuskezelő és feszültségcsökkentő foglalkozásokat tartani és aktívan beavatkozni az iskolai erőszak megállítása során.
Tapasztalatainkat, eredményeinket szeretnénk megosztani az érdeklődőkkel.

Gyomlai Éva

Mentalizáció – hogyan segítsük?

Szekció előadás
Péntek 16:30 – 18:00 C terem

Fonagy és munkatársai szerint a szelf szerveződésében és az érzelmi szabályozásban is kiemelten fontos a mentalizáció képessége. A mentalizáció sok esetben nem egyszerű és nem könnyű. Erőfeszítésre van szükségünk ahhoz, hogy érzelmileg telített helyzetekben saját és mások érzéseit észleljük, moduláljuk, saját perspektívánkat átmenetileg háttérbe szorítva a másik nézőpontját is figyelembe vegyük.
Előadásomban analitikusan orientált terápiából származó esetrészletekkel illusztrálva szeretném áttekinteni a prementalizációs munkamódokat, valamint a mentalizáció fontos részeit (implicit versus explicit, szelfre vagy másokra irányuló, különböző idő keret, fókusz) melyek felrajzolják a mentalizációs folyamatok irányait, kiterjedéseit.
A pontos mentalizációhoz a figyelem tudatos irányítása, erőteljes kontrollja nélkülözhetetlen, hiszen pl. el kell távolodni az egocentrikus nézőponttól a másikra figyeléshez. Képzelőerőre van szükség a másik perspektívájának felvételéhez, az alternatív mentális reprezentációk megalkotásához. A figyelem és képzelőerő mellett kulcsszerepe van az érzések mentalizációjának, mivel identifikálásuk, modulálásuk és kifejezésük teszi lehetővé a megfelelő alkalmazkodást.
Hogyan segíthetjük betegünket abban, hogy „megalkossa saját elméjét"? Hogyan tudjuk fenntartani a mentalizáló hozzáállást? Milyen intervenciók segítik és gátolják a mentalizációt?
Analitikusan orientált esetrészleteken keresztül próbálok meg válaszolni a fenti kérdésekre. Munkám során igyekszem fenntartani a „nem tudásos" beállítódást, mely ösztönzi a páciens mentalizációs aktivitását, miközben esetenként alternatív perspektívák lehetőségének felkínálásával, azok megvizsgálásával próbálom segíteni a mentális reprezentációkban való gondolkodás képességét.

Juhász Angéla

Tanulási nehézségek tehetséges nárcisztikus pácienseknél

Szekció előadás
Péntek 16:30 – 18:00 B terem

Pszichoterápiás munkám során egyre gyakrabban szembesülök egy feloldhatatlannak tűnő ellentmondással: kiváló intellektusú, sikeresnek tűnő páciensek arra panaszkodnak, hogy nem képesek tanulni, nem tudják rendszerezni az ismereteket, az az érzésük, hogy nem tudnak semmit, holott jó eredménnyel végeztek nívós egyetemeken. Tehetségük ellenére végül be nem váltott ígéretté válnak, elsősorban a saját szemükben. Érzésük szerint munkájuk nyomán nem születik meg az a teljesítmény, amit magukénak érezhetnek, amire támaszkodhatnak és tovább tudnak fejleszteni. Nem érzékelik az összefüggést a napi munkavégzésük, feladat megoldásaik és a létrejövő végeredmény között, amit többnyire én-idegennek élnek meg. Varázslatnak, ami nem megismételhető.
Ezt a jelenséget Sheldon Bach szelfelméleti megközelítésével szeretném megvilágítani és két esetpéldával szemléltetni. Sheldon Bach tapasztalata szerint, (aki Kohut elméleti megközelítése nyomán indult el) a nárcisztikus személyek nem képesek összekapcsolni önmagukat a szelftárgy világával, azaz nem képesek folyamatot átélni. A folyamat megtapasztalásának hiánya az egyik legjellegzetesebb nárcisztikus fejlődési zavar, melyet az anya hibás empátiás tükrözése hoz létre. Az anya nem a gyerekre reagál, kettőjük között a párbeszéd félresiklik (Spitz). Az így létrejövő, önmagára és a külvilágra vonatkozó kísérteties idegenség érzet (Freud) alapja a folyamat megtapasztalásának hiánya, a folyamaté, mely innen oda vezet, és amelyben a szelf és a külvilág közötti kapcsolat élő marad. A tanulás során az ismeretek, élmények, tapasztalatok folyamatos beépítése, folyamatba rendezése zajlik, a szelf folytonosságának hiányában mindez nem jön létre, én-idegenséget, dezorientációt, derealizációt eredményez.
Eseteimben az anya intruzív személyisége gyerekkorban koraérettséget, később a fejlődési szakaszok kimaradása miatt épp az érettség hiányát, tanulási képtelenséget, teljesítményzavarokat eredményezett, ugyanis az anya saját fejlődési hiányainak pótlására, saját igényeinek kielégítésére használja a gyereket, nem kapcsolódik össze az anya és a gyermek párbeszéde, nem válik élővé a kapcsolat.

Keresztes Zoltán

Számadás személyiségzavaros páciensek komplex (csoportos és egyéni) pszichoterápiájával szerzett tapasztalatokról

Szekció előadás
Péntek 14:30 – 16:00 B terem

Előadásában a szerző többnyire súlyos, nagy regresszív készenlétet mutató betegek párhuzamos ambuláns csoportos és egyéni pszichoterápiás kezelésével szerzett tapasztalatairól ad számot. Szó lesz arról, hogy a két említett kezelésforma milyen módon illeszkedik az adott pszichopatológiai konstellációkhoz, illetve hogy épül egymásra a két formáció. A párhuzamos egyéni és csoportpszichoterápia több színtéren teszi követhetővé és hozzáférhetővé a kezelés során (is) fellépő projektív/introjektív mechanizmusokat. A csoport kitűnő médium a családi mintázatok, valamint a korai internalizált tárgykapcsolatok leképeződésére. A lassú nyílt csoport azonban a taglétszám változásával, a tagok cserélődésével új feladatok elé is állítja a résztvevőket. Ebben az időnként nagy változékonyság mellett bizonyos állandóságot is mutató csoportmátrixban biztosabb tájékozódást tesz lehetővé minden résztvevő számára az internalizált tárgyvilág és a korai tapasztalatokon alapuló kapcsolati reprezentációk az egyéni üléseken történő föltárása és részletesebb, elmélyültebb elemzése.
Mindaz, ami a csoporton nem földolgozható, hosszú időre az egyéni ülések tematikáját képezi. Az átjárást a két formáció közt a páciens szabályozza. Ez a komplex terápiás/önismereti tapasztalat könnyebben válik hasznosíthatóvá a terápiás tereken kívüli világban a páciens számára.
Az előadó pontos leírást ad a szettingről, keretekről, az interjúzás technikájáról, végezetül rövid klinikai vignettával illusztrálja az elhangzottakat.

Kovács Miklós, Fürtös Zsuzsanna Zsófia

Miért tanulunk családterápiát?

Szekció előadás
Szombat 11:00 – 12:30 B terem

Előadásunk egy 2010 második felében induló, a magyarországi családterápiás képzések relevanciáját feltérképezni szándékozó longitudinális vizsgálat első kutatási szakaszának eredményeit mutatja be.
Az ismertetésre kerülő első kutatási szakasz célkitűzése a képzésbe belépők és a képzést záróvizsgával befejezők létszáma közötti óriási szakadék okainak feltárása volt, ugyanakkor releváns kutatási szempontokat is kerestünk a tervezett longitudinális vizsgálathoz.
Kutatásunk módszertanilag 2 részből állt: egy kvantitatív, 22 kérdésből álló online kérdőíves felmérésből, mellyel 130, az MCSE családterápiás képzésein részt vett hallgatót kerestünk meg, és egy kvalitatív részből, amelyben fókuszcsoportos beszélgetéseket folytattunk olyan résztvevőkkel, akik jelenleg a családterápiás képzés valamely szakaszában vesznek részt.
A kérdőíves kutatás eredményei azt mutatják, hogy a megkérdezettek jelentős hányada azért nem fejezte be záróvizsgával a képzést, mert időközben szakmai életútja más irányba fordult és eltávolodott a családterápiától, illetve mert elegendő számú eset hiányában nem tudta elkezdeni a szupervíziót vagy ugyanezen okból elakadt ebben a fázisban.
A fókuszcsoportos, kvalitatív vizsgálat a családterápiás képzésben részt vevők módszerspecifikus képzéssel kapcsolatos motivációinak, és elvárásainak széles skáláját mutatta ki és sokoldalúan hasznosítható adatot szolgáltatott a tervezett longitudinális vizsgálathoz.
Beszámolóban szó lesz még a kutatás számos érdekes tapasztalatáról, amely reményeink szerint, más módszerspecifikus képzőhely érdeklődését is felkeltheti.

Kökény Veronika, Prágai Éva, Schmelowszky Ágoston, Terenyi Zoltán
Moderátor: Tiringer István

A pszichoterápia etikai kérdései

Kerekasztal
Szombat 13:30 – 15:00 C terem

Az elmúlt évtizedekben nemzetközi tendencia, hogy a pszichoterápia/tanácsadás (a továbbiakban röviden pszichoterápia) világában etikai szempontokat tárgyaló publikációk, könyvek jelennek meg. A morális konfliktusok felismerésének, elméleti és gyakorlati megoldásának készségfejlesztése a képzések és továbbképzések részévé vált. Úgy tűnik, a hazai szakmai közélet lemaradásban van e tekintetben. Megjelent néhány fontos összefoglaló tankönyv a témában, de az etikai szempontok tárgyalása, megvitatása nem kap akkora hangsúlyt, mint a szakma egyéb professzionális aspektusai.
A szakma morális problémáival kapcsolatos érzékenység és megoldási készségek kialakulását a képzés, szupervízió segítheti leginkább. A kerekasztal azt járja körbe, hogy a képzőhelyeken hogyan valósul meg a leendő terapeuták „etikai tréningje”. A pszichoterápiás etikai problémakörök közül az alábbiakat emeljük ki: a pszichoterápia kockázatai; patologizálás és a függőség erősítése a terápiás kapcsolatban; csábítások és határsértések a pszichoterápiában; a paternalizmus vállalható mértéke a terápiában; a tájékozott beleegyezés modelljének működőképessége a pszichoterápiában; a terapeuta jogos védekezése a páciensek/kliensek illegitim igényeivel szemben; hozzáférési esélyek súlyosabb zavarban szenvedő páciensek számára, a terapeuták szelekciós gyakorlata.
Az etikai alapelvek (nem ártani, gondoskodni, az autonómiát tiszteltben tartani) tekintetében nincs nagy eltérés a terapeuták gondolkodásmódjában. Viták elsősorban abból adódnak, hogyan látjuk ezen elvek súlyozását egy-egy konkrét eset kapcsán (pl., hogy a gondoskodás vagy a kliens autonómiája fontosabb az adott helyzetben). Ezért tartjuk fontosnak az etikai esetmegbeszélésekkel szerzett tapasztalatok megosztását.
A kerekasztal másik tematikus súlypontja a szakmai környezetünkben kitudódó páciensekkel szembeni etikai vétségek esetén történő passzív-aktív reagálás dilemmája (mikor és miből lesz „etikai ügy” és miből nem).

Lovas Zsuzsa

„Egyszer szólok, kétszer szólok, harmadszorra kiküldelek a teremből.” Amikor a mediáció módszere segít át a mediációs képzés nehézségein

Esetbemutatás vitával
Péntek 16:30 – 18:00 D terem

Egy eseten keresztül szeretném bemutatni azt a helyzetet, amelyben a mediációs képzési folyamat elakadását maga a mediációs módszer alkalmazása oldja fel.
A mediáció alternatív konfliktuskezelési eljárás, amelyben a konfliktusban álló felek közé belép egy pártatlan harmadik, aki segít az érintetteknek konfliktusuk megoldásában. Családi, válási, munkahelyi, sőt üzleti konfliktusok esetén is komoly eredményeket lehet elérni a módszer alkalmazásával. Iskolákban is használják, innen jött az ötlet, hogy ne csak a pedagógusok, hanem a diákok is rendelkezzenek konfliktuskezelési eszközökkel. Különösen fontos ez a diákönkormányzat tagjai számára, akik egy-egy fegyelmi eljárás kapcsán - bár részt vesznek a folyamatban -, megfelelő felkészültség nélkül nem tudják érdemben képviselni a diákok szempontjait.
Mediációs képzésünket diák önkormányzati képviselők számára állítottuk össze, olyan diákok számára, akik aktívan vesznek részt az iskola életében, akikben mind a tanárok, mind a diákok megbíznak.
Kortárs mediációs képzésünk előtt két nappal kaptuk a hírt, hogy a két küldő iskola diákjai között súlyos, agresszióval kísért konfliktus robbant ki. Ezért az iskola vezetői úgy döntöttek, hogy nem a diák önkormányzatos fiatalokat küldik képzésre, hanem a „verekedőket”, hagyj tanuljanak konfliktuskezelést. Ez a fordulat meglehetősen váratlanul ért bennünket.
Előadásomban részletesen ismertetem a verekedés kirobbanásának okát, a képzés nehézségeit, majd a képzésen belüli mediáció folyamatát és eredményét és hatását a képzés további menetére.

Lőrik Dóra, Németh György, Szentiványi Anna, Valkó Lili, Zalka Zsolt

Egyéni képzettségek = társas felkészültség? Avagy hogyan képződik egy team?

Team bemutatkozás
Szombat 15:30 – 17:30 A terem

A Thalassa Házban a pszichoterápiás rehabilitáció Terápiás Közösségi formában történik. A team tagjai különböző háttérrel rendelkeznek, mindenki más képzésekből, tapasztalati forrásokból ad hozzá az egészhez, de próbálunk egy közös szemléletet kialakítani arról, hogyan is gondolkodunk a Terápiás Közösségünkről. Az egyéni képzések rendszere viszonylag kiforrott és egyértelmű, például: hogyan lesz valakiből zeneterapeuta vagy pszichoterapeuta, rehabilitációs szakorvos vagy pszichiátriai szakápoló. De hogyan lesz egy team pszichoterápiás rehabilitációra képzett? Hogyan képes közösen létrehozni egy társas rendszert, működtetni egy Terápiás Közösséget? Az egyéni képzések/képzettségek talaján előálló egyéni felkészültségek pusztán egy rendszerbe szerveződése elegendő felkészülést jelenthet-e a rendszer számára, hogy optimálisan, céljai szerint tudjon működni? Avagy a rendszer, mint olyan, is képes tanulni? Mi úgy gondoljuk, hogy igen, és a beszélgetés, együttgondolkodás, közös eszmecsere formájában tervezett team bemutatkozásunkban abból adnánk szakmai ízelítőt, hogyan is képezzük magunkat. Professzionális rendszerképző szisztéma révén (a Community of Communities nemzetközi hálózata) évente olyan jelenségekkel találkozunk, amelyekbe egyéni átgondolásaink során nehezen tudnánk betekintést nyerni, mindez a közös tükörbenézésünk iskolája. Ugyanakkor a minden-napjainkban is folyamatos önképzésben vagyunk, ahogy együttgondolkodunk a közösségi rendszer működéséről a pszichoterápiás rendszerben. Például keressük az értelmét, hogy miért megy nehezebben a takarítás, és egyben problémaként is reagálunk rá. Egyszerre kezeljük a névértéken vett valóságot és egyidejűleg annak lelki realitását, tehát minden egyszerre nyers és szimbolikus. Együtt és közösen tanuljuk, hogy a közösségi itt és most cselekvéseit és az (eredeti) családi mintáit hogyan kapcsoljuk össze, egyszerre értelmezve és kapcsolatban felszólítva a másikat. Amit elsajátítottunk a közösségi működésünkről, azt a rendszerünk, órarendünk közös csiszolgatásával, fejlesztésével fordítjuk át a gyakorlatba, hogy éppen aktuálisan megfelelő kiindulási alapot és viszonyítási pontot adjon a további együttgondolkodáshoz.

Lőrincz Zsuzsa Pető Katalin

Áthallások: a pszichoterápiás attitűd és a pszichoterápiás képzés

Műhely
Péntek 12:00 – 13:30 B terem

Szűk szakmai közösségünkben, ahol szinte mindannyian több pszichoterápiás módszerben dolgozunk és a többlépcsős képzési rendszerünk különböző szintjein tanulunk vagy oktatunk, sokan küzdünk a dilemmával: hogyan tudjuk megőrizni a pszichoterápia olyan alapvető szabályait és értékeit, mint amilyenek a semlegesség, az absztinencia vagy a titoktartás? A műhelybeszélgetés/vita vezetőiként közös gondolkodásra kínálunk olyan helyzeteket, amelyekben egy-egy „áthallás" megterheli a terápiás folyamatot.
A következő kérdések foglalkoztatnak minket:

- Az információk áramlása a különböző képzési szintek között milyen hatással van a terapeutára, a páciensre?
- Miért és ki által jutnak be a képzés más szintjeinek történései a sajátélményű terápiába?
- Elkerülhetik-e az ilyen „áthallások", hogy terápiás anyaggá váljanak illetve megengedhető-e, hogy elkerüljék azt?
- Milyen előnyei vagy hátrányai vannak a szabályok szigorú betartásának illetve az engedékenységnek?
- Milyen szigorúan veszik, hogyan kezelik a különböző terápiás módszerek a „határátlépéseket", az „áthallásokat?

Műhelybeszélgetésünkre várjuk mindazon terapeutákat, akik oktatóként vagy a képzések résztvevőiként szívesen megosztanák tapasztalataikat, állásfoglalásukat a képzés és pszichoterápiás gyakorlat felmerülő nehézségeiről.

Molnár Mária, Varga Katalin Bíró Eszter, Orosz Katalin
Moderátor: Kegye Adrienne

A pszichoterápia sajátosságai a daganatos betegek komplex onkológiai kezelése során

Kerekasztal
Szombat 15:30 – 17:00 C terem

A daganatos betegek többsége önerejéből, családja, környezete, onkológusa segítségével a diagnózis közlés után 6-8 héttel visszanyeri lelki egyensúlyát. A páciensek kb. 25 %-a viszont pszichoszociális támogatást, további 25 %-a már premorbiden létező pszichológiai/pszichiátriai nehézségei miatt klinikai pszichológus, pszichoterapeuta, pszichiáter, gyógytornász szakvizsgálatát és ennek alapján kezelését igényli.
A multidiszciplináris onkológiai team munkájában aktívan közreműködő pszichoonkológus tevékenységének hatékonyságát mérték Pugliese és munkatársai 2006-os vizsgálatukban. Négy hónap kezelés után azok az előrehaladott vastagbél- és végbélrákban szenvedő betegek, akiket az integrált team támogatott, jobban alkalmazkodó, tudatosabb, kevésbé szorongó betegek lettek. Stabil életminőséggel, pozitív tapasztalatként élték meg az orvosi kezelést és elégedettek voltak a team működésével.
A daganatos betegek pszichoszociális támogatása az onkológiai ellátás keretében azonban számos nehézségbe ütközik, és nagyfokú rugalmasságot igényel a terapeuta részéről.

- a különböző pszichoterápiás iskolák más-más oldalról közelítik meg a daganatos betegek terápiáját, de maga a betegség is olyan sokféle, mind a lefolyást, mind a kezeléseket illetően
- tovább nehezítik a helyzetet a daganatellenes kezelések algoritmusai (rövid kórházi tartózkodás, két kezelés közötti több hetes szünet, mellékhatások stb.)
- a terápiához szükséges „intim tér" megteremtésének nehézségei
- a betegség különböző stádiumai más-más hozzáállást és technikák alkalmazását igénylik

Mindezeket figyelembe véve a terápiás keretek gyakran nem tarthatók a klasszikus formában, többnyire a terapeuta kreativitásától függ a helyzet megoldása és a terápiás technika megválasztása.
A kerekasztal célja, hogy a résztvevők megosszák egymással tapasztalataikat, körüljárják a terápiás lehetőségeket és a jövőre vonatkozóan megfogalmazódjanak irányelvek a pszichoonkológiai beavatkozásokkal kapcsolatban.

Orosz Katalin

Transzperszonális pszichoterápia

Műhely
Szombat 13:30 – 15:00 D terem

A transzperszonális pszichológia arra a nehéz feladatra vállalkozik, hogy a már meglévő pszichológiához integrálja az ember szellemi, transzcendens oldalára vonatkozó szakmai tudást is. Ehhez sokrétű elméleti kutatást és terápiás tapasztalatot halmozott fel a kezdetek óta, melyet az amerikai szakfolyóirat 1969-es megjelenésétől számítunk. Európában kicsit később tűnt fel, Magyarországon pedig a nyolcvanas évek közepétől jelenik meg a kifejezés. Mára már elmondhatjuk, hogy olyan forrongó fejlődésben van, mint más irányzatok is kialakulások kezdetén.
Az elmúlt néhány évben a magyar terapeutákat, tanácsadókat is elérték a spiritualitással kapcsolatos pszichoterápiás kérdések. Az érdeklődő kollégák sokféle fórumon tájékozódhatnak, melyek nagyobb része azonban nem pszichoterápiás jellegű. Saját transzperszonális pszichoterápiás műhelyünkben két évtizede zajlik a közös tanulás, a módszerfejlesztés és a tudás átadása, szakmai kapcsolatokat ápolva egyetemi előadókkal, külföldi kiképzőkkel, könyvkiadókkal és hazai érdeklődő szakemberekkel.
A műhelyen bemutatom azokat a különbségeket, melyek a transzperszonális pszichoterápiát megkülönböztetik más irányzatoktól. A közös gondolkodás elindításához három rövid esetrészletet ismertetek, melyek az üléseken megjelenő tipikus transzperszonális problémákat mutatnak be:

- spirituális krízis,
- a születési trauma összefüggése az életút kríziseivel,
- pszichotikus élmény és/vagy pszichoszomatikus betegség.

A résztvevők érdeklődése alapján további, a témába vágó kérdéseket is megfogalmazhatunk. Ha mindez saját történetünket is megérinti, és erről néhány gondolatot megosztanak egymással a résztvevők, még gazdagabbá válhat a találkozás élménye.
Befejezésképpen a Műhelyben bemutatunk több amerikai és európai transzperszonális pszichoterápiás képzést (például www.eurotas.org), valamint saját továbbképző programunk tapasztalatait.

Papp Barbara

Ráolvasás és pszichoterápia. A pszichoterápia specifikus és nem specifikus hatótényezőinek kimutatása a ráolvasásban

Szekció előadás
Szombat 9:00 – 10:30 D terem

Néhány éve történeti jellegű kutatásokat végeztem Dévaványán: azt igyekeztem feltárni, hogy miféle események, jellegzetességek és a „községi tudattalan” milyen vonásai állhattak amögött, hogy a Horthy-korszakban rendkívüli népszerűségnek örvendtek a környéken a szélsőjobboldali és szektás mozgalmak. A helyi adattárban egy utalásra bukkantam: egy parasztasszony úgy gyógyított, hogy visszafelé olvasta a Miatyánkot. A felfedezés után felkerestem M. néni – általam korábban meginterjúvolt – családtagjait és szóba hoztam az olvasottakat. Erőteljesen visszautasították, hogy a néni ezzel foglalkozott, azonban elmondták, hogy „rendes ráolvasást” bizony végzett, és elővették a rájuk hagyományozott ráolvasás-szöveget. Előadásomban ennek a szövegnek az elemzését végzem.
M. asszony „ijedtséget és rettegést” kezelt a verbalitás eszközével – így merült fel, hogy érdemes lenne a pszichoterápia szempontjából megvizsgálni a ráolvasás hatásmechanizmusát. A néni természetesen nem végzett pszichoterápiát, azonban mégis feltehetjük a kérdést: ennek a ráolvasásnak az alkalmazása csupán placebo-hatás révén nyújthatott, avagy ennél többről lehetett szó? Az elemzés megkísérli rekonstruálni a „terápiás helyzetet”, végigvezet a szöveg szimbólumain, a kezelés ritualizált folyamatán. A spirituális jellemzők mellett kétségtelenül tetten érhetők a pszichoterápia non-specifikus aspektusai, azonban a szöveg bizonyos analitikus értelmezéseket is lehetővé tesz: nevezetesen a ráolvasást végző tulajdonképpen szelftárgyként kínálta magát a hozzá fordulóknak. Bár a szöveget nem tekinthetjük a „népi analízis” megnyilvánulásának, még kevésbé a mai terápiás gyakorlatok előképének, tehát számunkra nem járnak közvetlen adománnyal, mégis: a leginkább csak néprajzi-antropológiai forrásként használt ráolvasások nem föltétlenül a tudatlanok és hiszékenyek elmaradottságának bizonyítékai, inkább a paraszti társadalmak gyógyítóinak olyan eszközei, melyek egyes elemei leírhatók a pszichoterápiás eszköztárral.

Platthy István

A belső látást és az eredendő kifejezésmódot előhívó, a projektív folyamatokra épülő rajzterápia

Műhely
Szombat 15:30 – 17:00 B terem

A Csontváry Képzőművészeti Stúdió a Pécsi Gyermekotthonban működik. Egy itt kifejlesztett és alkalmazott rajzterápiás módszert szeretnék bemutatni.
A eredendő kifejezésmód velünk született adottság, mely a bennünk rejlő ősképek segítségével lehetőséget ad önmagunk és a világgal való viszonyunk megfogalmazására. Ez a képesség kisgyermek és óvodás korban bontakozik ki a társadalom előhívó hatására. Felnőtt életkorban eredményei a népművészetben, a törzsi művészetben és az ősi művészetekben éltek tovább. Sajnos a modern tömegkultúra és a rossz közoktatási gyakorlat hatására iskolás korban a vizuális alkotásból fokozatosan eltűnik ez a képesség, az emberek többségénél bekövetkezik a rajzi törés jelensége. Szerencsére azonban ez az adottság nem irtódik ki az egyénből, hanem csak visszahúzódik a lélek mélyére. Gátlás alakul ki, ami a szabad alkotásnak, önkifejezésnek akadályává válik.
Olyan általam kifejlesztett rajzterápiás módszert mutatok be, amely képes az eredendő kifejezésmódot és a belső látást újból előhívni, a rajzi kifelezés gátoltságát felszabadítani. A módszer, különböző életkorokban, iskoláskorú gyermekeknél, serdülőknél és felnőtteknél egyaránt igen eredményesen alkalmazható. Így újból tudják használni belső látásukat, mely előhívja a lélek tudattalan belső tartalmait személyes képi szimbólumok formájában. A bennünk élő ősképek újra aktivizálódnak, meg tudják fogalmazni, kifejezni önmaguk belső világát. A módszer egy ősi, több mint ezer évvel ezelőtti kelet-ázsiai taoista rajzpedagógiai eljárásra épül. Az előhívott belső látás segítségével először a személyiség rejtett világa fogalmazódik meg rajzolt „személyes mítoszok" formájában. Mind mentálhigiénés jelleggel, mind művészetterápiában, a legkülönbözőbb féle problémákkal küszködő betegeknél kiválóan alkalmazható, hiszen feloldja a szabad alkotófolyamat elindulását megakadályozható gátlásokat, megszünteti a rajzi törést.
Mint az eredendő kifejezésmód, mint az azt felszabadító módszer bemutatásra kerül. A segítségével létrejött sajátos rajzi megfogalmazások, a hallgatósággal közös elemezésére is sor kerül, különböző pszichés problémákkal küzdő, gyermekotthonban élő serdülők rajzainak néhány példáján. A végén a módszer segítségével, egy kis gyakorlati ízelítőként, a résztvevők belső képeiket kivetítő, megjelenítő rajzokat készítenének.

Soós Nóra, Szőnyi Gábor

Közelebb a nagycsoporthoz…

Esetbemutatás vitával
Szombat 9:00 – 10:30 B terem

A csoportlélektani tapasztalás talán legizgalmasabb, ám igen szélsőséges megítélést kiváltó formációja a nagycsoport.
A Magyar Csoportpszichoterápiás Egyesület pszichoterápiás hétvég rendezvényeinek sajátossága a „szervezeti sajátélmény", melynek kiemelt eszköze a szervezeti nagycsoport, amely érdemi folyamattá válik, ha ugyanolyan üléssorozatot alkot, mint a vele váltakozva futó kiscsoportok és szervezeti ülések.

Egy nagycsoport ülésen a szervezet minden tagja térben és időben együtt van. Mini-társadalom, amelyben társadalmi folyamatok is zajlanak Tükröző kölcsönhatásban áll a terápiás kiscsoportokkal és más szervezeti működési egységekkel, így a személyzeti csoporttal.
A nagycsoportnak általában közösségi üzemeltető, szervezeti szerepe van. Annak ellenére, hogy terápiás momentumok is adódnak benne, szerkezete, módszere és folyamata nem írható le pszichoterápiaként.
Vezetése, bár technikailag nem tűnik nehéznek, másféle pozíciót jelent, és másfajta szemléletet igényel, mint egy kiscsoport. Szemléletünkben a nagycsoporton csoportok jönnek létre és bomlanak fel; nem csak az egyéni megszokott lelki megoldások kérdőjeleződnek meg, hanem a biztonságot adó kiscsoportoké is. Ezért a strukturálatlan nagycsoport megterhelő-megmozgató élmény. A vezető pozícióból adódó felelőssége nagy, s ettől ez a szerepkör némiképp karizmatikussá válik.

Az esetmegbeszélő vitacsoportban a 2009-es „Pszichoterápiás Hétvég Újratöltve” rendezvény nagycsoportját mutatjuk be a vezetők szemszögéből. Az anyag alapját az ülések után külön-külön készített leírásaink ütköztetése adja. Kiemelten vizsgáljuk, vajon alkothatunk-e, és ha igen, akkor milyen jellegű következtetéseket, egy négy ülésből álló, zárt nagycsoport első ülése alapján a folyamat további alakulására vonatkozóan? Mi jelenik meg a szervező-működtető stáb belső folyamataiból a nagycsoporton?

Szitó Imre, K. Németh Margit

Oldás és kötés - esetmegbeszélő nagycsoport kettős vezetéssel, alcsoportos szerkezetben

Esetbemutatás vitával
Szombat 11:00 – 12:30 C terem

A budapesti, II. kerületi Pedagógiai Szakszolgálat több mint tíz éve három intézmény egységgel (logopédia, nevelési tanácsadó, gyógytestnevelés) működik. A 2008/09-es tanévtől az iskolapszichológusokat a nevelési tanácsadóhoz integrálták.
A formai integráció tartalmi elmélyítésére kerestük a megoldást, és kezdetben olyan esetmegbeszélésekkel próbálkoztunk, amelyek során az iskolapszichológusok a közös teamen ismertették eseteiket egyszemélyes vezetés kertében a „benti”, zömében klinikus pszichológusok előtt. A tanév végén, a tapasztalatok elemzése után olyan igény fogalmazódott meg, hogy az esetprezentációk során jelenjen meg az egyenrangúság, a bensőségesség a két munkacsoport között abban a tekintetben is, hogy közös esetet ismertetnek. Így indult el az esetprezentáció egy szokatlanabb és jelenleg is formálódó, gazdagodó formája, melynek során úgynevezett külső és belső körös esetmegbeszéléseket tartunk. Mindkét körnek van saját vezetője, és sajátos szerepe az esetre való reagálásban, hiszen a külső kör nem csak az esetre reagál, hanem a belső körre is. A külső és belső körben véletlenszerűen oszlanak el a székhelyen és a terepen dolgozó pszichológusok. A csoportülés első részében, a team idő háromnegyedében, a belső körhöz tartozó esetmondók és az itt elhelyezkedő tagok között folyik a kommunikáció. Az utolsó negyedben nyilatkoznak meg a külső kör tagjai, de ekkor már csak az esetmondók reagálhatnak. Ezt követi az 5-10 perces zárás, amikor az esetmondók fogalmazzák meg tapasztalataikat, majd a tagok közül spontán módon azok szólalnak meg, akik tisztázni kívánják a lezárásnál még megjelenő félreértéseket.
A közös munkának, az együttgondolkodásnak ezt a módját ismertetjük video bemutatóval.

Szombati Ágnes

A spirituális funkció megjelenése a jungi pszichoterápiában

Szekció előadás
Szombat 9:00 - 10:30 D terem

Az előadás a spirituális funkcióhoz való viszonyulás terápiás vonatkozásait vizsgálja meg a személyiség kiteljesedésének jungi individuációs értelmezésében. A jungi felfogás szerint a személyiség működésének fontos aspektusa a transzcendens funkcióhoz való viszonyulás. Gyakran halljuk, hogy korunkban a spiritualitás újra központi kérdéssé vált, ami sokszor inkább a jelenség divat jellegére utal. A spiritualitás tömegáruvá válása az egyéni útkeresők esetében gyakorta a mélyebb élmények helyett egyfajta felszíni, vágykielégítő szinten áll meg, ami mind ebben, mind a felelőtlenül használt meditációs változataiban inkább elakadáshoz vezet, mintsem a személyiség érését segítené elő.
Az előadás kitér a napjainkban széles körben elterjedt és alkalmazott spirituális gyakorlások veszélyeire, amelyek az adott módszerben jártas, tapasztalt vezetés nélkül komoly pszichés problémákat idézhetnek elő. Röviden bemutatja az analitikus pszichológia specifikus meditációs eljárását, az aktív imaginációt más hagyományos meditációs gyakorlatokkal való összehasonlításban, mint például a zen meditáció, vagy a vizualizációs eljárások. A jungi pszichoterápiás gyakorlatban az egyéni fejlődés során, a transzcendens funkciót hordozó selbst archetípusának megnyilvánulási formája ágyazódhat a különböző hagyományok vallási kereteibe, de éppoly gyakori a psziché mélyebb rétegeiből manifesztálódó primer szimbólumok felbukkanása. Ezeknek az archetípusos szimbólumoknak az álmokban való spontán felbukkanása a spirituális fejlődés lehetőségét nyújtja, amely azonban az ego részéről sokszor ambivalens reakciót vált ki. Az előadás áttekinti a transzcendens funkció iránti leggyakoribb elhárító módokat, a spirituális fejlődés során tapasztalható ego-selbst dinamikát.

Szőnyi Magda

Metaterápiás elemek tudatosítása és beépítése a módszerspecifikus képzés menetébe

Szekció előadás
Szombat 11:00 – 12:30 B terem

A pszichoterápiás munka eredményességének kritériumai meghaladják a pusztán eljárásbeli ismeretszerzés alapú folyamatvezetést. Mivel a terapeuta személye maga is munkaeszköz, neki a terápia meta-szintjét is tudatosan fel kell használnia és beépítenie a munkafolyamatba.
A képzés során az ehhez szükséges sajátos gondolkodásmód kiépítésére törekszünk, mint:

1. Filozófiai alapvetések:
- a pszichoterápiás munka munka-jellegének kibontása (például terápiás célkitűzés és a hozzávezető műveletek rendje),
- a terápiás szemléletmód tisztasága (például az autogenitás elvének érvényre juttatása a terápia teljességében),
- a pszichoterápiáról és a terápiás munkáról alkotott kép hatásának mikéntje a terápiás munkára,
- tünetnek tekinthető metajelenségekre reagálás eldöntésének értékhierarchiája (például a pillanatnyi megoldás szemben a megkívánt lelki munka nehézségével).

2. A terápiás szituáció és terápiás módszer adta metaterápiás lehetőségek:
- biztonságérzet megerősítése (például a belső megnyilvánulások szűrés nélküli elfogadása, a személyes jelentésadás elsődlegessége, stb.),
- a gyakorlatok és hívótémák szimbolikájának metaterápiás hatása például a képben megvalósítandó változás a változtatás lehetőségét jeleníti meg),
- a gyakorlatok során elvégzett transzformáció mintát ad az életvitelbeli átalakításokhoz (a hívószavak érzeteket váltanak ki, ezeket észre kell venni, tudatosítani, majd szavakba önteni, az átéléseket utólag leírni, a leírtakhoz asszociációkat keresni, majd mindezeket szavakba önteni, stb.),
- a hárításos jelenségek beemelése, mint belső élmények velejárói,
- a kitekintő asszociációk feladatjellege a lelki munkára serkentés mintája lehet.

3. A terápiás történések és a folyamat „szemmel tartása”:
- a gyakorlatok és a hívótémák felszólító jellegéből fakadó jelentés szintek (a terapeuta jelentés keresése vonatkozhat a diagnosztikus szintre, a prognosztikus jelekre, a terapeuta és a személy közti kapcsolatra, a személynek a terápiás munkához való viszonyulására).

Terenyi Zoltán

Miért van szükség magyar pszichoterápiás szövetségre?

Szekció előadás
Péntek 14:30 – 16:00 B terem

Az előadás kommunikációelméleti meggondolások alapján arra a következtetésre jut, hogy a hazai pszichoterápiás szakmai közösségnek szüksége lenne egy olyan szervezetre, amely nem pusztán úgynevezett koalícióként működik, hanem integráltabb módon, kollektív ágensként funkcionál.

A pszichoterapeuták jelenlegi kapcsolódási struktúrája történetileg megalapozott módon alakult ki, ma a módszerspecifikus szakegyesületek, klinikai képzőhelyek, egyetemi grémiumok, Pszichoterápiás Tanács alkotják. Ez a komplex rendszer nem képez egységes szakmai nyilvánosságot és nem tükrözi az európai szövetségben tömörült társszervezetek profilját sem. Az egyedi pszichoterapeuta nem reprezentálódik a rendszer egyik pontján sem: a szakegyesületek, a klinikai képzőhelyek csupán egy-egy részidentitását jelenítik meg a szakembernek, a grémiumok hatalmi pozíciót foglalnak el, a Pszichoterápiás Tanácsot szakegyesületek alkotják. Erősen tagolt az a kommunikációs színtér, amelyen a pszichoterápia mint intézmény és a pszichoterapeuták mint ágensek megjelennek: szakegyesületi konferenciák, társszervezetek konferenciái, Pszichoterápia folyóirat konferenciája, Pszichoterápiás Hétvége Újratöltve. A jelen konferencia felhívásában szerepel: „mitől nő a szakma presztízse.” Az előadás kérdése: mi reprezentálja ma a szakmát a társadalmi kommunikációban?

A hazai pszichoterápia fejlődésének volt egy olyan alakulata, amely koherens hely volt a szakmai közösség számára: a Pszichoterápiás Hétvégék közege egyszerre volt élő színtérként a szakma belső nyilvánossága (szakmai nagycsoport), s aktivitása, kezdeményező jellege alapján aktorként is fellépett a társadalmi kommunikációban. Annak a közegnek és struktúrának mai formája csak egy egyedi kapcsolódású szövetség lehet, ennek megvalósítása elősegítheti a szakma fejlődését. Az integráltságot ma is az adhatja, ha koherensebb az a konstitutív alap, amely az ágensek közötti megértés kódja: maga a pszichoterapeuta identitás.

Szatmáriné Balogh Mária, Rajnai Nadinka
Létezik-e setting a szervezeti tanácsadásban?
Moderátor: Torma Kálmán
Kerekasztal
Szombat 11:00 – 12.30 A terem

Kerekasztalunk célja, hogy a fenti, néha nyugtalanító, sokszor etikai problémákat felvető kérdésekről közösen gondolkodjunk. Eredményül talán tisztábban láthatjuk a pszichoterápia és a szervezeti tanácsadás közötti hasonlóságokat és különbségeket.
A szervezeti tanácsadás és a pszichoterápia közötti kapcsolatok számos kérdést, gondot vetnek fel a gyakorlatban. Több alkalommal foglalkoztunk konferenciáinkon azzal a kérdéssel, hogy mennyiben lehet terápiának tekinteni bizonyos szervezeti tanácsadási beavatkozásokat, milyen tudás, képzettség kell a szervezeti tanácsadónak, hogyan lehet meghúzni a határt a terápiás és tanácsadói beavatkozások között. A vita többnyire a tudások, kompetenciák körül forgott, azonban közel sem elemeztük eddig, hogy a szervezeti tanácsadás teljes kapcsolati, folyamati „elrendezettsége" a – SZETTING – milyen módon működik a szervezeti tanácsadásban.
Megvitatásra ajánlott kérdések:

- Kell-e „elrendezésben" gondolkodni a tanácsadásban?
- Az „elrendezés" felvállalt létrehozása és kezelése hogyan függ össze a tanácsadói (terápiás segítő) etikájával?
- Ha van összefüggés akkor következik-e ebből, hogy az etikai alapvetés léte, mint az intervenciós kompetencia meta szintje, változási tényezőnek tekinthető?
- Van-e hatása a tanácsadási folyamat eredményességére?
- Mennyiben gátolja vagy segíti a folyamatot?
- Hogyan alakul ki? Ki határozza meg egy szervezeti kapcsolatban?
- Milyen felelősségek fogalmazódnak meg kliens és tanácsadó részéről?
- Milyen elemekből áll az „elrendezés" a tanácsadás esetén? Különbözik-e és ha igen, miben a terápiás szetting-től?
- Milyen pontokon rugalmasabb vagy merevebb, mint a terápiás szetting?
- A terápiás tudásból hogyan visszük át a szetting elemeket a tanácsadásba?
- Milyen szetting elemek kritikusak a szervezeti tanácsadás során?
- Milyen elemeket lehet „lazán" kezelni? A „laza" kezelés a szetting elem hatását is csökkenti?
- Hogyan lehet és kell-e a szerződésben megfogalmazni a kapcsolat működését, rendjét?

Toronyai Gábor
Szeretet-szövevény. Szexualitás, barátság és tiszta szeretet a pszichodinamikus mozgás- és táncterápiás csoportban
Szekció előadás
Péntek 12:00 – 13:30 C terem

Előadásom célja a pszichodinamikus mozgás- és táncterápiás csoport szeretet-viszonyainak elemzése. A szeretet-viszonyok vizsgálatát két előkészítő lépés előzi meg. Egy a „szeretet" értelmét illető rövid fogalmi tisztázást bocsátok előre a „szeretet" három különböző formájáról: *szexualitás (erósz), barátság (phília), tiszta szeretet (agapé),* majd az általunk használt, illetve használható személyiségfejlődési képet igyekszem vázolni.
A szeretet-viszonyok felderítéséhez sorra veszem a szeretet három formáját és mindegyiket megvizsgálom a csoportkeretek, az egyes csoportalkalmak, a csoportfolyamat és végül külön a vezetők szempontjából. Az egyes csoportalkalmak vizsgálatát tovább tagolom a mozgásterápiás munka négy összetevője – testtudati munka,

kapcsolati munka, kiemelt térbeli alkotó megjelenítés, élettörténeti és csoporttörténeti narratíva alakítása – szerint, s az egyes alkalmak összfolyamatát regresszív extázison áthaladó kommunikatív renormalizációs útnak tekintem. A csoportfolyamat időbeli dinamikájára a következő értelmezési sémát használom: orientációs szakasz, kezdeti és mélyülő munkafázis, lezárás. E csoportdinamikai folyamat is felfogható – mutatis mutandis – regresszív extázison áthaladó kommunikatív renormalizációs útként.

Arra jutok, hogy a mozgáscsoport keretei aszexuális vagy inkább „kisgyerekes" jellegű szexualitást preferálnak, mivel a szexualitás mélyebb, korai eredetű rétegeinek előtérbe kerülését segítik elő egy inkább anyai jellegű közegben. Továbbá: a mozgáscsoport a csoporttagok, a csoport élménye felől nézve barátság súlypontú! Tehát a szeretet három mozzanata közül az együttlétben kölcsönösen elfogadott és megosztott öröm áll a középpontban. A vezetők számára viszont a saját vágyak, illetve örömök háttérbe szorítása révén a tiszta szeretet lehetősége nyílik meg. Végül ezen a ponton a terapeuta absztinenciájának a tiszta szeretet felőli értelmezhetősége mellett érvelek.